

Etelä-Pohjanmaan liitto

**ETELÄ-POHJANMAAN
MAAKUNTASUUNNITELMA 2030:n
tarkistus ja uudistaminen 1.11.2008 - 31.12.2009**

-Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

17.11.2008

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kuvataan Etelä-Pohjanmaan uuden maakuntasuunnitelman valmistelun osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyt, keskeiset tavoitteet ja sisältöky-symykset sekä vaikutusten arviointi. Suunnitelman on tarkoitus antaa kaikille maakuntasuunnitelmasta kiinnostuneille tietoa työn vaiheista ja aikatauluista sekä vaikutusmahdollisuuksista.

Maakuntasuunnitelma on tulevaisuuteen suuntautuva kokonaisvaltainen strateginen aluesuunnitelma. Maakuntasuunnitelmaprosessi on menetelmältään vuorovaikutteinen, johon eri viranomaisten, koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden, kehittäjäorganisaatioiden, elinkeinoelämän ja järjestöjen edustajat voivat linkittää omat ajatuksensa. Lisäksi prosessiin kuuluu sen vaikutusten arviointi, joka tukee suunnitelman valmistelua, päätöksentekoa, toteuttamista ja seuranta.

Maakuntasuunnitelman valmistelutyö kuuluu maakunnan liitolle. Etelä-Pohjanmaan liitossa työ organisoidaan siten, että työtä ohjaa liiton ja sidosryhmien edustajista koostuva ohjaus- ja priorisointiryhmä, jonka puheenjohtajana toimii maakuntajohtaja Asko Peltola. Ohjausryhmälle tausta-aineistoja tuottavat teemaryhmät, jotka organisoidaan Etelä-Pohjanmaan liiton toimesta. Teemaryhmät koostuvat asiantuntijaorganisaatioiden ja Etelä-Pohjanmaan liiton edustajista ja ne tuottavat aineistoa maakuntasuunnitelman teemoihin. Teemaryhmät työstävät valmiita aineistoja ja muodostavat näkemyksen ryhmätyöskentelyn pohjalta. Teemojen valmistelusta, suunnitteluprosessin organisoinnista ja suunnitelman kokoamisesta vastaa maakuntasuunnittelija Timo Lakso. Liiton aluesuunnittelun tiimi toimii maakuntasuunnitelman valmisteluryhmänä. Ohjausryhmän ja teemaryhmien jäsenet määrittävät Etelä-Pohjanmaan liiton toimesta. Uutena aineiston keruun muotona käytetään lukioille suunnattua ainekirjoitus-tehtävää Etelä-Pohjanmaan tulevaisuuden kysymyksistä.

2. Maakuntasuunnitelma

2.1 Maakunnan suunnittelu

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat alueiden kehittämislain (5 §) ja maankäyttö- ja rakennuslain (25 §) mukaan maakuntasuunnitelma, maakuntakaava ja alueellinen kehittämisohjelma (maakuntaohjelma). Suunnitelmat vaikuttavat toisiinsa. Maakuntasuunnitelma luo kokonaisvaltaiset tulevaisuuden linjaukset, maakuntakaava osoittaa maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman tavoitteiden mukaiset alueiden käytön linjaukset ja maakuntaohjelma kokoaa maakuntasuunnitelman ja toimijoiden näkemykset lyhyen tähtäimen toimenpidesuunnitelmaksi. Maakuntasuunnitelman, maakuntakaavan ja maakuntaohjelman ylläpito- ja laatimisprosessit hyödyntävät osittain samoja tausta-aineistoja ja vuorovaikutusfoorumeita. Niillä on kuitenkin erilainen tehtävä ja erilaiset oikeusvaikutukset ja siksi ne valmistellaan erillisinä suunnitteluprosesseina. Maakuntaohjelman laadinta alkaa syksyllä 2009 ja siksi lähdetään siitä, että maakuntaohjelma voidaan uudistaa mahdollisimman saumattomasti maakuntasuunnitelmatyön jatkumona.

2.2 Maakuntasuunnitelma

Maakuntasuunnitelma valmistellaan vuorovaikutteisesti eri viranomaisten ja sidosryhmien edustajien kanssa. Maakuntasuunnitelma luo tulevaisuuteen ulottuvat kehityslinjat ja strategiset tavoitteet. Maakunnan kehittäminen ja suunnittelu rakentuu yhteydestä alueen toimijoiden

näkemyksiin. Maakuntasuunnitelma kokoaa näkemykset ja muodostaa heijastuspinnan ja selkänöjan maakunnan kehittämistyölle. Maakuntasuunnitelma osoittaa maakunnan tavoittelun tulevaisuuden ja kehittämistyön suuntaviivat pitkällä tähtäimellä.

Alueiden kehittämislain 5 § edellyttää, että maakunnan liitossa laaditaan määräajoin maakuntasuunnitelma, jossa esitetään maakunnan tavoittelemat alueellisen kehittämistyön linjaukset. Maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n mukaan maakunnan suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnalliset alueiden käytön tavoitteet ja sovitettava ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Maakuntasuunnitelma muodostaa pohjan maakunnan kehittämistä koskeville toimeenpano-ohjelmille ja maakuntakaavalle sekä julkisen rahoituksen toteuttamispäätöksille. Maakuntasuunnitelman tavoitteet täsmentyvät maakuntaohjelmassa ja maakuntakaavassa.

Maakuntasuunnitelma tarkistetaan kunnallisvaalikausittain ja sen hyväksyy maakuntavaltuusto. Nykyinen Etelä-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma on hyväksytty maakuntavaltuustossa 28.11.2005.

Maakuntasuunnitelman tavoitteita ja painopistealueita toteutetaan maakuntasuunnitelman omista lähtökohdista seurannalla, arvioinnilla, toteuttamiskelpoisilla painopistealueilla ja toteutukseen osallistuvalla aktiivisella kehittämispolitiikalla.

Maakunnan suunnittelujärjestelmä

2.3 Maakuntakaava

Alueiden käyttöä maakunnassa ohjaa maakuntakaava. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden näkökulmasta maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tärkeitä alueita. Aluevarauksia esitetään sillä tarkkuudella mitä alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta tai useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteensovittamiseksi on tarpeen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 23.5.2005.

2.4 Maakuntaohjelma

Maakuntaohjelmassa esitetään maakunnan kehittämistyön keskeiset tavoitteet, kehittämistyön toimenpiteet ja resurssit niiden toteuttamiseen. Maakuntaohjelman pohjalta valmistellaan vuosittain toteuttamissuunnitelma, joka toimii maakunnan esityksenä ministeriöille valtion talousarvion laatimisessa sekä lyhyen aikavälin suunnittelun asiakirjana. Aluekehityslain 10 §:n mukaan maakuntaohjelman laadinnassa tulee huomioida maakuntasuunnitelman kehityslinjaukset, valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet, hallinnonalojen ja sektorin mukainen alueiden kehittämisen suunnittelu ja maakuntaa koskevat muut laissa tarkoitetut ohjelmat. Nykyinen Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2007-2010 on hyväksytty maakuntavaltuustossa 4.12.2006.

3. Tavoitteet ja painopistealueet

Alueiden kehittämisen valtakunnalliset tavoitteet perustuvat alueiden kehittämislakiin sekä valtioneuvoston päätökseen valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista ja valtakunnallisista alueiden käytön tavoitteista. Alueiden kehittämisen lain mukaan tavoitteena on luoda edellytyksiä alueiden kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin takaavalle, osaamiseen ja kestäväan kehitykseen perustuvalla taloudellisella kasvulla, elinkeinotoiminnan kehitykselle ja työllisyyden parantamiselle. Valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet huomioidaan lähtökohtana.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden näkökulmasta maakuntasuunnitelmassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tärkeitä alueita ja kehityskäytäviä sekä tehdään kehittämisen strategiset linjaukset. Alueiden käytön suunnittelua tehdään maakuntakaavaa yleisemmällä tasolla ja sillä tarkkuudella mitä alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta tai useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteensovittamiseksi on tarpeen. Valtakunnallisten alueiden kehittämisen ja alueiden käytön tavoitteiden uudistaminen otetaan huomioon suunnittelussa.

Maakuntasuunnitelman teemat ovat kokonaisvaltaisia eri teemoja yhdistäviä ilmiöitä, joiden kehitystä arvioidaan suhteessa tulevaisuuteen. Teemat ovat poikkialoittaisia erilaisia kehyksiä yhdistäviä, joiden pohjalta voidaan rakentaa maakunnallisia painopistealueita ja kehittämistyön priorisoituja kokonaisuuksia. Teemojen laaja-alaisuus ja tulevaisuusorientaatio korostuvat maakuntasuunnitelmassa.

Etelä-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2030:n tarkistus- ja uudistamisprosessissa keskeisiksi teemoiksi on valmistelussa päädytty esittämään:

1) Luonnonvarapotentiaali ja ympäristö

Luonnonvarapotentiaalilla tarkoitetaan kaikkia luonnonvaroja, joita voidaan kestävästi hyödyntää ja niiden jalostusarvoa kasvattaa. Luonnonvaroja hyödynnetään esimerkiksi alkutuotannossa, elintarviketeollisuudessa, metsätaloudessa ja – teollisuudessa tai energian tuotannossa. Etelä-Pohjanmaan elinkeinoelämä kytkeytyy monilta osiltaan luonnonvarojen hyödyntämiseen.

Ympäristön hyvinvointi on tärkeä ihmisten viihtymisen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta ja kestävä kehitys on tärkeä tavoite.

2) Inhimillinen ja sosiaalinen pääoma

Ihmisten osaaminen, kyvyt ja taidot ratkaisevat alueen menestyksen. Niitä tarvitaan niin luonnonvarojen hyödyntämisessä kuin teknologioiden ja konseptien kehittämisessä. Myös palvelut ja kyky kohdata toisia ihmisiä perustuvat inhimillisiin taitoihin. Inhimillistä pääomaa voidaan luoda ja kehittää koulutuksen, sivistyksen, tieteen, taiteen, kulttuurin ja hyvinvoinnin kehittämisen kautta.

Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan ihmisten vuorovaikutuskapasiteettia eri teemoissa ja yhteisöissä. Yhtäältä sosiaalinen pääoma on yhteisöjen esim. asutusalueiden ominaisuus ja toisaalta teemoihin kytkeytyvä esimerkiksi eri ammattikuntien yhteenkuuluvuuteen liittyvä käsite. Yksilöillä on tarve kiinnittyä kiinnostaviin viiteryhmiin. Kansainvälisyys tuo laajentuvan kehityksen sosiaaliselle pääomalle.

3) Saavutettavuus ja liikenneverkostot

Saavutettavuus on menestyvän alueen elinehto. Ihmis- ja tavaravirrat kulkevat maan-, rauta- ja lentoteitse. Tietoliikenneverkot liikuttavat informaatiota. Saavutettavuus on alueille mahdollisuus, joka realisoituu sen mukaan minkälaista kehittämistyötä alue generoi. Saavutettavuus perustuu läpi kulkeviin eri keskuksia yhdistäviin liikennekäytäviin, jotka kytkevät alueen osaksi isompaa kokonaisuutta, mikä avaa jatkuvasti uusia mahdollisuuksia alueelle. Liikenneverkostojen nopeus ja laatu vaikuttavat kehityspotentiaaliin. On tärkeää hyödyntää ne mahdollisuudet, jotka liikenne- ja kehityskäytävät tarjoavat alueelle.

4) Elinkeinot ja palvelut

Elinkeinoilla ja palveluilla tarkoitetaan kaikkia niitä ammatteja ja elinkeinoja, joita ihmiset harjoittavat. Etelä-Pohjanmaalla tärkeimmät teolliset klusterit ovat: elintarviketalous, metalli- ja teknologiateollisuus ja puutuoteteollisuus. Lisäksi kehittyviä aloja ovat mm. informaatioteknologia ja energia- ja ympäristöteknologia. Palvelualat, mukaan lukien julkinen sektori, on selvästi suurin työllistäjä ja sen kasvun ennakoidaan jatkuvan. Palvelualat vastaavat työllisyyden kehityksestä suurella volyymillään. Tulevaisuudessa eri toimialojen rajapinnat häilyvät ja uusia näkökulmia ja yrityksiä syntyy.

5) Maankäyttö ja aluerakenne

Maakuntasuunnitelmassa esitetään yleislinjaus maakunnan kehityskäytävistä, ylimaakunnallisista kehityskäytävistä, maakunnan aluerakenteesta ja alueiden käytöstä. Nämä linjaukset ohjaavat maakuntakaavan ja maakuntaohjelman linjauksia sekä useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön suunnittelua.

6) Tilasto- ja ennakointiaineistot

Tilasto- ja ennakointiaineistot tuotetaan edellisten ryhmien käyttöön ja omana analyysinä maakuntasuunnitelman toimintaympäristöosion aineistoksi. Tilastoilla voidaan kuvata monien eri teemojen kehitystä ja ennakointityön avulla voidaan tilastoaineistojen perusurasta tuottaa maakunnan tavoiteura kussakin teemassa.

4. Aikataulu ja tiedottaminen

Maakuntahallitukselle esitetään maakuntasuunnitelman osallistumis- ja arviointisuunnitelman hyväksymistä 17.11.2008 kokouksessaan ja maakuntasuunnitelmatyön käynnistämistä. Aineistoja työryhmiin kootaan vuoden 2008 loppupuolella. Työryhmät käynnistyvät tammikuulla 2009 ja työskentelevät kesäkuulle 2009. Lukioille suunnattu ainekirjoitus Etelä-Pohjanmaan tulevaisuudesta toteutetaan tammikuun ja toukokuun 2009 välisenä aikana Etelä-Pohjanmaan lukioissa. Ohjaus- ja priorisointiryhmä aloittaa työskentelynsä tammikuussa 2009 ja työskentelee marraskuulle 2009 asti ohjaten suunnitteluprosessia ja suorittaen painopistealueiden priorisointia. Valtuusto-, maakunta- ja asiantuntijaseminaarit ja -tilaisuudet järjestetään toukokuun ja lokakuun 2009 välisenä aikana. Lausunnot maakuntasuunnitelmaluonnoksesta viranomaisilta ja keskeisiltä toimijatahoilta pyydetään lokakuulla 2009. Nuorisovaltuustoilta pyydetään uutena kokeiluna myös lausunto lokakuun 2009 aikana. Maakuntasuunnitelma on määrä hyväksyä maakuntavaltuustossa joulukuussa 2009.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma pidetään nähtävillä Etelä-Pohjanmaan liiton kotisivuilla ja ilmoitustaululla 30 päivän ajan 20.11 - 21.12.2008. Siitä on mahdollisuus saada kopio liiton virastosta tai tulostaa se liiton sivuilta maakunta ”suunnitelmat ja ohjelmat/maakuntasuunnitelma” linkin takaa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja maakuntasuunnitelmaprosessin aloittamisesta ja nähtävillä olemisesta kuulutetaan ja tiedotetaan Etelä-Pohjanmaan liiton tiedotuslehdessä sekä alueellisissa tiedotusvälineissä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta pyydetään lausunnot viranomaisilta, kunnilta ja muilta keskeisiltä sidosryhmiltä.

Etelä-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2030:n tarkistuksen ja uudistamisen aikataulu

	2008				2009									
	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma, käsittely maakuntahallituksessa	→													
Teemaryhmien tausta-aineistot	→													
Lukioiden ainekirjoitus Etelä-Pohjanmaan tulevaisuustee- ma			→											
Teemaryhmien työskentely			→											
Ohjaus- ja priorisointiryhmän työskentely			→											
Maakuntakierros							→							
Avoin keskustelutilai- suus/seminaari/lehdistö											→			
Maakuntahallitus linjakeskustelu											→			
Valtuustoseminaari											→			
Lausuntokierros											→			
Suunnitelman kirjoitta- minen/visuaalinen suunnittelu					→									
Maakuntavaltuuston käsittely													→	
Suunnitelman painatus ja jakami-														→

nen	
------------	--

5. Vaikutusten arviointi

Arviointiryhmänä toimii vakiintuneesti toimiva YVA-ryhmä täydennyttynä sosiaalisten, kulttuuristen ja taloudellisten vaikutusten asiantuntijoilla. Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005), ns. SOVA-laki, edellyttää että maakuntaohjelman valmisteluun tulee liittää sen ympäristövaikutusten arviointi. Maakuntasuunnitelmaan ei tätä velvoitetta yleistasoisempaa suunnitelmana liity, mutta ryhmä pohjustaa samalla maakuntaohjelmaa ja tuo vaikutuksia myös maakuntasuunnitelman arviointiin ”sparraajana”. Arvioinnissa tarkastellaan:

- 1) Ympäristövaikutukset. Vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen, kulttuuriperintöön, vesistöihin, ilmaan, maaperään ja kasvillisuuteen.
- 2) Sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset. Vaikutukset asuin- ja elinympäristöön, tasarvoon, kaupunki- ja maaseutu ympäristöön, terveyteen ja palveluihin.
- 3) Taloudelliset vaikutukset. Vaikutukset työllisyyteen, koulutukseen, väestöön, aluelouteen, alueelliseen kilpailukykyyn ja vetovoimaisuuteen.

Lisätietoja:

Etelä-Pohjanmaan liitto PL 109 Kampusranta 9C 60101 Seinäjoki
puh. 020 124 4100 email neuvonta@etela-pohjanmaa.fi
Internet: <http://www.epliitto.fi>

Maakuntajohtaja Asko Peltola
puh. 020 124 4101 email asko.peltola@etela-pohjanmaa.fi

Maakuntasuunnittelija Timo Lakso
puh. 020 124 4104 email timo.lakso@etela-pohjanmaa.fi